

Divočáci, nebo rozmazlenci

Autor: Wallerová Radka | 08. 11. 2004

Podle toho, jak se o nich mluví a píše, by se zdálo, že hyperaktivních dětí je pořád víc. Někdy si ale hyperaktivitu pleteme s temperamentem a často taky s rozmazleností.

Nedávno dorazila do ordinace pražské psycholožky Kateřiny Thorové matka s pětiletou holčičkou, celá ustaraná, že má hyperaktivní dítě. Stěžovala si, že je dcerka moc živá, nechce chodit spát a podobně vzdoruje i přes den. Přitom problémy s ní byly jenom doma, ve školce ne. „Holčička měla sklony manipulovat svým okolím. Když se jí něco nelíbilo, spustila křik. Nechtěla třeba jet autem, a proto pak celé dvě hodiny jízdy prokřičela,“ vzpomíná psycholožka. „Tak vytrvalé ale hyperaktivní dítě nebývá. Ta dívenka byla sice temperamentní, ale ne hyperaktivní. Popravdě řečeno, hlavně byla dost rozmazlená.“

Jedináčci na tapetě

Rozmazlených dětí podle psychologů v poslední době přibývá a prý to souvisí s trendem mít jedináčky. Ne že by jedináčci museli být rozmazlení už jenom proto, že vyrůstají sami. Ale rodiče, kteří vychovávají jedno dítě a nemají na ně kolikrát dost času, se mu to někdy z pocitu viny snaží vynahradit a ustupují jeho rozmarům. Tak to bylo i u zmíněné dívenky – oba její rodiče jsou přitom vysokoškoláci a o výchově dítěte přemýšlejí. Přesto dělali chyby.

Matka rozmazlené holčičky si velmi stěžovala, že dcera neposedí u jídla a vyžaduje k tomu puštěnou televizi, jinak se nenajedí. Některé děti se zase nechají krmit nebo je rodiče musí honit s talířem po celém bytě. V případě hyperaktivní ratolesti by to však vypadalo úplně jinak.

„Jídlo a sledování televize jsou dvě odlišné činnosti a dítě, které se zvládne soustředit na obě najednou, nebývá hyperaktivní,“ poznamenává Kateřina Thorová. To má totiž co dělat s tím, aby se vůbec věnovalo jídlu. Stačí, aby za oknem zahoukalo auto, a nejspíše už poletí od stolu pryč.

Rodiče zkrátka často včas nepoznají, kdy je jejich ratolest hyperaktivní a kdy už začíná mít rozmazlené manýry. Snazší to je, pokud mají potomků více: chová-li se jeden z nich při stejné výchově výrazně odlišně, půjde zřejmě o dítě hyperaktivní. Zhýčkané by byly nejspíš všechny stejně.

Hyperaktivita ve školní lavici

I pedagogové se mnohokrát pletou – pro změnu mají tendenci vidět protivné mazánky v dětech, které skutečně jsou hyperaktivní a za jejichž nesnesitelnost nemohou chyby v rodičovské výchově.

Nedávno skončil v psychologické poradně chlapec, kterého tam poslala jeho učitelka, protože jí vadilo, že je nesoustředěný, nepozorný a stále vyrušuje. To všechno byla pravda, chlapec však nepotřeboval důraznější výchovu, nýbrž speciální přístup, protože se u něj potvrdila hyperaktivita; a u těchto dětí se větší přísností nic nezmůže.

Ale ani v případě hyperaktivních dětí není důslednosti nikdy dost. Protože nejhorší možná kombinace je hyperaktivní dítě, které rodiče z bezradnosti rozmazlí.

Jak je rozeznat

Je třeba rozlišovat – ne každé neposedné dítě je skutečně hyperaktivní. Všichni čerti mohou šít i s tím, které dostalo do vínku hojnost temperamentu. O hyperaktivitě se dá mluvit pouze tehdy, pokud je dítě impulzivní, neklidné, má poruchy chování a zároveň se nedovede dostatečně soustředit či vnímat verbální pokyny. Trvá-li to všechno delší dobu, je namístě psychologické vyšetření, které potvrdí, nebo vyvrátí diagnózu.

Objektivně to dokáže posoudit jen psycholog, ale protože vidí dítě jenom krátce, a to se v té chvíli nemusí chovat přirozeně, je stanovení téhle diagnózy záležitostí spíše dlouhodobou a vyžaduje opakované návštěvy a podrobný popis toho, jak se dítě chová doma či ve škole.

Hyperaktivní počty

- velmi aktivních dětí je až dvacet procent, ovšem většinou jde prostě o živější děti

- diagnózu hyperaktivita neboli ADHD (zkratka z anglického ,attention deficit hyperactivity disorder‘ neboli volně česky přeloženo poruchy chování a pozornosti) může mít maximálně tři až pět procent dětí, většinou chlapců

- jde o poruchu v dozrávání nervové soustavy a na přenosech vzruchů; postižení mívají také nález na EEG vyšetření

Jak je poznáte?

Bedlivým pozorováním můžete rozlišit dítě hyperaktivní a rozmazlené:

Chování u jídla

Hyperaktivní dítě

- neposedí, třikrát během oběda vylije skleničku, brebentí, vstává, na židli všelijak visí, kope do stolu
- nedokáže u jídla třeba ještě sledovat televizi, naopak, ruší ho to a od jídla spíše odejde

Rozmazlené

- diktuje si, vyžaduje například k jídlu puštěnou televizi či předčítání, chce, aby matka seděla na přesně vyhrazeném místě
- přeje si jídlo, aby je vzápětí odmítlo, může se vztekat, že je k jídlu něco jiného, než si představovalo

Sledování televize

Hyperaktivní

- v předškolním věku o televizi nejeví valný zájem
- rozhodně před ní nedokáže sedět dlouhé hodiny; to se může změnit s blížícím se nástupem do školy, kdy se i hyperaktivní děti fyzicky zklidňují
- nemívá zájem o sledování videa, ale může ho bavit všelijak přístroj přepínat

Rozmazlené

- mívá o televizi zájem od útlého věku a vydrží před ní sedět hodiny

Chování ve školce či škole

Hyperaktivní

- je často středem pozornosti, aniž o to nějak usiluje
- může vypadat jako hloupé, protože nevnímá zejména verbální pokyny, a nemívá proto v pořádku úkoly
- zapomíná věci, ztrácí je
- vyrušuje a napomínání většinou k ničemu nevede
- může se chovat agresivně, když neví kudy kam

Rozmazlené

- ve škole nemusí mít žádný problém, pokud pochopí, že si na rozdíl od domova nic nevynutí
- potíže mívá spíše ve školce, kdy usiluje o to, aby se stalo středem pozornosti a aby se učitelka věnovala jen jemu
- může vyžadovat od rodičů všelijaké omluvenky, například z tělocviku nebo z lyžařského kurzu